

Aqqutissiusut

Ukiortaami isumaliuutersuut Aviâja Egede Lynge-mit, Meeqqat illersuisuat

Nunatsinni – Inuit Nunaanni – inuit akornanni aqqutissiuisoqartuaannarsimavoq. Aqqutissiuisoq tassaavoq inuk inooriaatsimigut pissuserissutsimigullu pissutsinik "unittuussisimasunik" **aallartitseqqissinnaasoq**. Inuuneq oqitsuinnaasimanngilaq – aamma ikittunguugatta - Inuit Nunaanni.

Tamanna isumaqarpoq ajornartorsiutit saqitsaannerillu nammineq tamatigut aaqqissinnaasanngikkigut. Tamanna aamma eqqumiitsortaqarpallaanngilaq. 2016-imí aqqutissiusut, nunani allani pissuserilernikuusanik allannguisartunik taaneqartartut, aamma atorfissaqaqtissavagut.

Ilaannigoq ukiorpassuit matuma siorna anguteqarpoq utoqqasaamik, aqqusinermi angalaartilluni meeqqanik naapisigaangami ataaqqinnitorujussuarmik ilassinnittartumik. Aap, meeqqat qanorluunniit mikitigigaluaraangata sikiffigisarpai. Inuit amerlasuut tamanna eqqumiigisarpaat, taamanili inunnut ataasiakkaanut ataaqqinninneq annertuvooq, utoqqallu iliuusianut akuleruttoqarneq ajorpoq. Ullut ilaanni alapernaattut ilaasa utoqqaq aperinngitsoorneq ajuleramiuk aperaa: "Sooruna inuit taama mikitigisut taama ataaqqinnitsigalutit ilassisarpigit – meeraannaappummi?" Utoqqaq nangaariangivilluni akivoq: "Inuiaqtigiinni Inuit akornanni meeqqanut ataaqqinninneq annertujuuaannarsimavoq. Meeraq ilaatigut isigineqartarpooq inuttut ineriarternermi naammassereersimasutut anguniagassaqartutullu, uangali pissusilersornera allaanerulaaartumik tunuliaqteqannguatsiarpooq. Meeqqat naapitakkta tamarluinnaasa ataaqqinnillunga sikisarfigisarpakka – taakkunaniimmat nakorsassaq uannik ernguttannillu napparsimalissagaluarutta nakkutiginnittussaq. Takusarparali aamma ilinniartsitsisoq meeqqannik atuartitsisussaq, napparsimasunik paarsisoq napparsimasunik sanngillisimasunillu paaqqutarinnillunilu ikuusussaq, palasi aliasuttunik tuppallersaasussaq, politeeq uagutsinnut paaqqutarinnittussaq, umiarsuup naalagaa inunnik umiarsualivimmut toqqissisimanartumik nunnigussisussaq, sulisartoq aqqusinermi nivattussaq. Aap, naatsumik oqaatigalugu meeraq isiginngilara kisianni inuk, inuk naammassiniqoq ataaqqinninnermik nersortarialimmillu tunineqartariaqartoq."

Angut utoqqaq tassaavoq, naak utoqqaagaluarluni, aqqutissiuisoq iliuutsimigut inunnillu isiginneriaatsimigut inuunermut pitsaanerusumut innersuussisoq.

Arlalitsigut angut utoqqaq iliuutsimigut takutitsivoq ataaqqisariaqartunik mianerisariaqartunillu: isumassuivoq ataaqqinninnermillu takutitsilluni. Isumassuineq immini nalitoorujussuuvoq, akeqangitsumillu tunniunneqarluni. Inuiaqtigiinnut en kronimilluunniit akeqartariaqanngilaq, inuit isumassuinermerik, ataaqqinninnermik maniguunnermillu takutitsigaangata. Angutip utoqqaap iliuusaanut ingerlatsisuuosoq tassaavoq maniguunneq inuunermut inunnut taakkununnga mikisunut ingerlateeqqinnejqarsimasoq. Maniguunneq inummut aqqutissiusumut ingerlatsisuuvoq annerpaaq, sikumik meterinilluunniit arlalinnik issussusilimmik siitsisinnasaoq. Maniguunneq ingerlatsisuuvoq amerlasoorpassuarnut pissutigalugu piumasaqannginnami tunisisuullunili.

Aqqutissiusut taarusuppakka tassaasut inuiaqtigiinni meeqqanut imaannaanngitsumik tunisisuusut. Tassaapput assorlutik iliuuseqarsinnaasut periutsit nalginaasut sarfarsiataarfifiinnarnagit. Taakkunngillat qanoq ittariaqarneranik suaartartut, taakkullutillilaqtariit iluini malunnaatilimmik suliaqartut. Nassuerutiginnissinnaallutik, imerunnaarsinnaallutik, misigissutsinik oqaluuserinninnermik ilinniarsinnaallutik, ilinniarsinnaallugulu misigissutsinik anitsisinnaneq ajunngitsusoq. Tassaapputaaq meeqqanik sumiginnarneqartunik nalunaarutiginnissinnaasut, naak assortorneqarlarlutillu nunaqqatiminniit ajattorneqaratarsinnaagaluarlutik. Aamma tassaapput, naak inuussutissaminneq aningaasakikkaluarlutik, meeqqat pisariaqartitaannik tunisisartut – timikkut tarnikkullu. Aamma tassaapput meeqqaminnut killiliinissanik sapiissusillit, naak nalginaasunngorsimagaluartoq "meeqqat naalagaasut". Ullut tamarluinnaasa pissutsinit ersinngitsunit aqunneqarpugut "taamaattussaannartut" pinngorsimasunik. Malittarisassarpasuupput oqaasertalerneqanngitsut, oqaluuserineq ajukkavut.

Ullutsinni upperisarsiorneq upperisarsiornermillu sammiviit saqqumilaartorujussuupput. Inuit Nunaanni amerlanerpaat kristumiupput – ivangkiliumut lutherikkunnut tunngaveqartumik. Kristumiussutsip tunngavigaa tullimut asanninnejq. Ullut arlaanni Inuit Nunaanni inuit amerlasuut maniguunnermerik takutitsisinnaleraluarlpata, tullimut asanninnejq saqqummissagaluarpoq. Tullimut asanninnejq tassaalluinnarpoq isumassuineq. Immaqa piumasaqarpallaarpugut tunniussaqanngippallaarlatalu?

Maanna ikaarsaariarnermiinnsinni nassuerutigisariaqarpalput inuiaqtigiinni taamaattussaannartunngorsimasorpassuarnik pigisaqalersimagatta: imigassaq, misigissutsinik anitsisinnannginnejq, meeqqat atugarliutaannik ingerlatitseqqinngitsoortarneq nunaqqatiminniit ajattorneqarnissaq ersissutigalugu il.il.

Nalginnaasuulersimappat "misigissutsinik annitsisinnannginnejq", killiliisinnaannginnejq, imigassamik meeqqaniit siulliutitsarneq, tamakku nalginnaalersimappata allanngortitsinissamat alloriarnissaq ajornakusoortorujussuusinnaavoq. Kisianni peqarpugut. Aqqutissiusut. Kalaallit Nunaanni ilaqtariippassuit sarfaq assorlugu ingerlasinnaasut meeqqamik siunissaat pillugit. Sarfaq assorlugu ingerlanissaminneq sapiissuseqarpalput nalginnaalersimasumit, piviusoq peqqinnanngitsoq

naliginaalersimasoq. Namminneq naliginnarisaminni peqqinnartumiinnissaminnut sapiissuseqarput. Taakkua aqqtissiusut tamatsinnut maligassiupput.

Aqqtissiusut tassaasariaqannigillat nersornaatisisartut, saqqarmiunnattartut, atorfikkaangortartullu. Akornatsinniippulli. Meeraat aalajaatsumik peqqinnartumillu tunngavilerneqartarpuit inuuusuttungornissaminnut nammineersinnaalersillugit. Illekkartineqarsimagamik killeqartoq, oqaloqatigiittooqarsinnaasoq – aamma misigissutsinik – pisariaqartinneqaleraangat, misigisarpaallu upperineqarlutik ajunnginnerpaamillu pineqarlutik. Oqaasiinnakkuunngitsoq qanoq ililuuseqarnikkulli. Inuiaqatigiinni tamani ilaqtariit taamaattut nassaassaapput. Taamaallaat “pigissaartuni ilinniarluarsimasunilu” nassaassaanatik naak taamatut eqqarsaqqajaanartaruatoq. Naamik sumi tamaaniupput nipaatsumik inooqataasut. Aqqtissiusut.

Aqqtissiusut saqqarmiulerneqarsinnaasuuppata isumaqaraluarpunga taakkusuut saqqarmiuligassat. Angajoqqaat annertoorsuarmik meeqqaminik sullisisut nersorneqarneqartariaqaraluarpuit meeqqaminnut maligassiuisummata. Angut utoqqaq meeqqanut ataaqqinnitoq utefigeqgeriartigu. Ullumikkut ilaqtariippassuaqarpoq, tassa angajoqqaat kisimiittut marluusulluunniit, meeqqaminik perorsaanissaminnut akisussaaffimmik tigusisunik killiliisinnaanermillu takutitsisunik. Nipaatsumik meeqqatik perorsarpaat inooqataasussanngorlugit pitsasut. Taakkua angajoqqaat, kisimiittut marluusulluunniit, tamavimmik inuiaqatigiinni aqqtissiusupput – naak suliaq naammassisaa iluatsitaallu nipaatsumik ingerlanneqaraluatoq. Meeqqat taakkua tamani takusarpagut. Amerlaqaat atuarfinni, ilinniarfinni suliffeqarfinnilu iluatsittut. Meerarpassuit perorsarneqarluartut meeraanermanni pitsaasumik ima tunuliaqtaqarluartigilersimapput, inersimasuunerminni iluatsilluarsinnaalersimallutik. Angajoqqaat taakkua ilaanni ulluinnarni puigortarpagut. Angajoqqaat taakkua, nalitta aqqtissiusui, malugeqquunngikkaluarlutiilu, iluatsittunik suliaqartarpuit; taakkua angajoqqaat maanngaaniit qutsaviginiarpagut.

Angajoqqaat ataqqinnitumik sikiffigaassi sapiissuseqarlusi piumassuseqarlusilu meeqqasi perorsarassigit, ileqqunillu pisariaqartitatsinnik naleqartitanillu tunngaviusunik inuiaqatigiit pisariaqarteqisaannik tunigassigit.

Angajoqqaanut ilissinnut nersornaammik peqartuuppat maannakkorpiaq pissagaluarparsi. Kisianni manna periarfissaq atorlugu qutsaviginiarpassi. Amerlaqaasi meeqqassinnut maligassiuisut iluatsilluartunik suliaqartut. Taakkua oqaatsit ilissinnut ukiup naanerani tunniuterusuppakka. Aqqtissiusut - atorfissaqartippatsigit.